

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 510/2018-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. októbra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpených advokátom JUDr. Matrinom Ribárom, advokátska kancelária, Mickiewiczova 2, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 166/2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. augusta 2018 doručená sťažnosť [REDAKČIA] a [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 166/2016.

2. Zo sťažnosti najmä vyplýva:

«Sťažnostný petit: Sťažovateľ žiada, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vyslovil nasledovný nález:

Základné právo sťažovateľov [REDAKOVANÉ]... a [REDAKOVANÉ]... na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 prvá veta Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp.zn. 4Co/166/2016 bolo porušené.

Sťažovateľom [REDAKOVANÉ]... a [REDAKOVANÉ]... priznáva primerané finančné zadostučinenie v sume 2.000 €, ktoré je Krajský súd v Prešove povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu.

Krajskému súdu v Prešove ukladá zaplatiť trovy právneho zastúpenia právnemu zástupcovi JUDr. Martinovi Ribárovi... za zastupovanie v konaní pred Ústavným súdom Slovenskej republiky... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.

Odôvodnenie:

Sťažovatelia ako žalobcovia sa žalobou zo dňa 20.02.2009 domáhali určenia právneho vzťahu a to, že žalobcovia sú členmi OSBD Poprad a nájomcami družstevného bytu č. [REDAKOVANÉ] v bytovom dome [REDAKOVANÉ] a určenia neplatnosti právneho úkonu a nájomných zmlúv medzi žalovaným 1/ a ďalšími žalovanými a neplatnosti kúpnej zmluvy medzi žalovaným 1/ a žalovaným 4/.

Konanie o žalobe sa viedlo na Okresnom súde Poprad pod sp.zn. 12C/14/2009. Súd prvej inštancie žalobu zamietol rozsudkom č.k. 12C/14/2009-187 zo dňa 23.09.2010 v spojení s doplnčacím rozsudkom č.k. 12C/14/2009-220 zo dňa 24.02.2011. Na odvolanie Krajský súd v Prešove rozsudkom zo dňa 30.09.2011 sp.zn. 4Co 47/2011, 4Co 48/2011 a 4Co 114/2011 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo veci samej. Na podnet sťažovateľov generálny prokurátor SR podal proti rozsudku súdu prvej inštancie ako aj proti odvolaciemu rozsudku mimoriadne dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd SR uznesením sp. zn. 5 MCdo 7/2012 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s doplnčacím rozsudkom ako aj rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vrátil vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

V novom konaní po zrušení a vrátení veci Najvyšším súdom SR Okresný súd Poprad konal pod sp.zn. 12C/247/2014 a rozhodol rozsudkom zo dňa 20.06.2016 tak, že žalobe vyhovel a určil neplatnosť jednotlivých napádaných právnych úkonov.

Voči tomuto rozsudku sa odvolali žalovaní 1/, 4/ a 5/. Odvolanie žalovaného 1/ bolo na súd prvej inštancie podané dňa 31.08.2016, žalovaného 4/ dňa 05.09.2016 a žalovaného 5/ dňa 06.09.2016. Žalobcovia sa k odvolania vyjadrili dňa 20.09.2016.

Odvolačí súd po predložení veci súdom prvej inštancie na rozhodnutie o odvolaniach vyzval sťažovateľov dňa 22.02.2018 na vyjadrenie sa k vyjadreniu žalovaného 4.

*Následne odvolačí súd - Krajský súd v Prešove vydal pod sp.zn. 4Co/166/2016 dňa 20.03.2018 uznesenie, ktorým vrátil vec súdu prvej inštancie na postup podľa § 324 C.s.p. Napriek skutočnosti, že odvolania žalovaných a vyjadrenie sťažovateľov k odvolaniam boli doručené konajúcemu súdu ešte v septembri 2016, teda odvolačí súd až po takmer 18 mesiacoch vydal uvedené uznesenie, ktorým však o odvolaniach nerozhodol a vec vrátil súdu prvej inštancie len a výlučne z dôvodu, že „... z obsahu záhlavia napadnutého rozhodnutia vyplýva, že súd prvej inštancie nesprávne označil priezvisko žalovanej 2/...
[REDACTED]...“*

... Sťažovateľ vzhľadom na uvedené zastáva názor, že práva garantované citovanými ustanoveniami Ústavy SR boli porušené postupom, resp. nečinnosťou Krajského súdu v Prešove.

Dotknuté základné právo zakotvené v Ústave SR zakladá povinnosť súdu aj sudcu organizovať si prácu takým spôsobom, aby sa uvedené ústavné právo aj objektívne realizovalo. Z tohto vyplýva aj jedna zo základných povinností sudcu uvedená vo vyššie citovanom ustanovení § 30 ods. 4 zákona č. 385/2000 Z.z. a tou je povinnosť vyvíjať činnosť na odstránenie stavu právnej neistoty - vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a konať plynulo a bez zbytočných prieťahov. Porušenie tejto povinnosti nemôže byť na ujmu žiadnemu z účastníkov konania.

Sťažovatelia sú presvedčení, že Krajský súd v Prešove nepostupoval v konaní sp.zn. 4Co/166/2016 tak, aby bolo možné jeho postup a konanie kvalifikovať ako rešpektovanie čl. 48 ods. 2 Ústavy, keďže až po 18 mesiacoch vrátil vec na súd prvej inštancie a to bez toho, aby vo veci meritórne rozhodol.

Osoba, ktorej čl. 48 ods. 2 Ústavy SR priznáva právo, aby sa jej vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, pričom predmetom prerokovania sú dotknuté jej práva ako strany v spore, môže kedykoľvek aj počas súdneho konania namietat' porušenie svojho práva. Uplatnením námietky vzniká občanovi právo, aby štátne orgány s právomocou chrániť právo priznané v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR preskúmali opodstatnenosť vynesenej námietky.

... Pokiaľ ide o prvé kritérium, tu treba uviesť, že vo veci už bolo vyčerpané mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora SR, na základe ktorého Najvyšší súd SR rozhodol a vyslovil aj svoj záväzný právny názor. Ak by aj bolo možné konštatovať, že daná vec je právne náročnou, existuje predsa rozhodnutie súdu najvyššej inštancie, v ktorom je táto stránka už vyriešená. Z tohto hľadiska preto podľa sťažovateľov nemožno vyvodit' záver, že posudzovaný spor takým sporom, ktorý by kládol zvlášť osobitné nároky na právne posúdenie veci a na rozhodnutie o žalobe. Okrem toho zistenie pochybenia - jednoduchej chyby v písaní v označení priezviska žalovanej - v žiadnom prípade nemožno považovať za náročný úkon a náročné posudzovanie veci, ktoré by mohlo odôvodniť 18-mesačné čakanie na vydanie uznesenia o vrátení veci na súd prvej inštancie za účelom vydania opravného uznesenia. K druhému kritériu a jeho potencionálnemu vplyvu na prieťahy v konaní, majú sťažovatelia za to, že svojim správaním, konaním ani úkonmi nedali absolútne žiadnym spôsobom dôvod na vznik prieťahov. K tretiemu kritériu sťažovatelia uvádzajú, že zo súdneho spisu je zrejmé, že prieťahy v konaní boli spôsobené výlučne postupom, resp. nečinnosťou Krajského súdu v Prešove, ktorý až po takmer 18 mesiacoch od predloženia veci súdom prvej inštancie pristúpil k zisťovaniu, či vo veci môže konať.

Ani vyšší nápad na Krajskom súde v Prešove nemôže byť dôvodom pre vznik prieťahov ešte v tom štádiu, keď odvolací súd len zisťuje naplnenie procesných podmienok pre konanie, prípadne zisťuje možné chyby v písaní a pod. Napokon toto ani nemôže byť dôvodom zmarenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov a štát tým nie je zbavený zodpovednosti za pomalé konanie, či skôr nekonanie, spôsobujúce zjavne zbytočné prieťahy v súdnom konaní.

Sťažovateľ poukazuje na rozsudky ESLP vo veci Ištván a Ištvánová proti Slovenskej republike zo dňa 12.06.2012 a Komanický proti Slovenskej republike zo dňa 12.06.2012, v ktorých sa sťažovatelia zhodne sťažovali na neprimeranú dĺžku konania na súdoch v SR a v ktorých sa dĺžkou konania zaoberal aj ústavný súd na základe sťažnosti podľa článku

127 ústavy. V oboch prípadoch sa ESLP nestotožnil s argumentáciou vlády, ktorá s poukazom na rozhodnutie ústavného súdu, ako aj vyjadrenie ústavného súdu k predmetnej sťažnosti namietala, že sťažovatelia nepodali ústavnú sťažnosť v súlade s formálnymi náležitosťami a ustálenou praxou ústavného súdu, vzhľadom na to, že neumožnili predsedovi okresného súdu zjednať nápravu preventívneho charakteru a ihneď podali ústavnú sťažnosť. Po preskúmaní samotnej dĺžky napadnutých konaní ESLP konštatoval, že bola neprimeraná, v dôsledku čoho dospel k záveru, že došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru. Okrem toho ESLP konštatoval aj porušenie článku 13 Dohovoru, keď dospel k záveru, že za daných okolností sťažovatelia nemali vo vzťahu k dĺžke napadnutého konania účinný prostriedok nápravy.

Daný stav navodený postupom a nečinnosťou Krajského súdu v Prešove zakladá podľa sťažovateľov predpoklad na uplatnenie primeraného finančného zadostučinenia podľa § 50 ods. 3 zákona č. 38/1993 Z.z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov, ktoré by malo byť náhradou nemajetkovej ujmy v peniazoch. Sťažovatelia považujú primerané finančné zadostučinenie vo výške 2.000 € za úmerné vo vzťahu k ujme spôsobenej mu postupom a nečinnosťou Krajského súdu v Prešove.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti sa sťažovatelia domáhajú ochrany svojich ústavných práv prostredníctvom Ústavného súdu Slovenskej republiky ako nezávislého orgánu ochrany ústavnosti a to v zmysle vyššie uvedeného petitu.»

II.

3. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

4. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho

sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

5. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 166/2016, ktoré bolo skončené uznesením sp. zn. 4 Co 166/2016 z 20. marca 2018, ktorým krajský súd vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

6. Bez potreby bližšieho doktrinálneho rozboru označeného ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd pripomína, že „účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu“ (pozri II. ÚS 26/95). Podľa stabilnej judikatúry ústavného súdu sa preto ochrana základného práva vrátane práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie práva označeným orgánom verejnej moci (v tomto prípade krajským súdom) trvalo alebo ešte pretrváva (obdobne IV. ÚS 104/03).

6.1 Z uvedeného skutkového popisu vyplýva, že krajský súd v čase podania tejto sťažnosti už vo veci rozhodol, a to vyhlásením kasačného uznesenia vo veci 20. marca 2018. Možno teda konštatovať, že v čase doručenia tejto sťažnosti ústavnému súdu (23. júla 2018) už zo strany krajského súdu nemohlo dochádzať k porušovaniu označeného základného práva sťažovateľov, pretože krajský súd vykonal všetky do úvahy prichádzajúce úkony smerujúce k vydaniu rozhodnutia a k odstráneniu právnej neistoty účastníkov

konania ešte pre doručeními tejto sťažnosti (obdobne pozri III. ÚS 557/2013 alebo IV. ÚS 104/03). S ohľadom na uvedené bolo treba sťažnosť odmietnuť pre zjavnú neopodstatnenosť.

7. Z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne, t. j. na princípe subsidiarity.

7.1 Ústavný súd v systéme ochrany základných práv a slobôd predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu podľa zásad vyvoditeľných z § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013).

7.2 Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

7.3 Ústavný súd už viackrát rozhodol (m. m. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil možnosť podať sťažnosť na prietahy v súdnom konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

7.4 Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.“. Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky.“. V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

7.5 Keďže zo sťažnosti doručenej ústavnému súdu vyplýva, že sťažovatelia – ktorí sú kvalifikovane právne zastúpení – sťažnosť na prietahy v konaní nepodali a ani netvrdia, že ju nepodali z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu ich sťažnosti (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), ústavný súd, opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04),

dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu (napr. nie extrémne dlhodobé napadnuté konanie pred krajským súdom) niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo účinnú ochranu základného práva sťažovateľov priznaného im podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto bolo potrebné ich sťažnosť odmietnuť aj z dôvodu neprípustnosti podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

8. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2018